

HET DOLHUYS IN DE SAMENLEVING

HET DOLHUYS IN DE SAMENLEVING

Inhoudsopgave

	Introductie	2
I	Sociale impact van Het Dolhuys in de samenleving	3
II	Gemeenschappelijke waarden	3
III	Werk naar Vermogen	4
IV	Het Dolhuys zorgt voor ontmoeting, debat en bereik	5
	Voorbeelden van DOLHUYS ontmoeting, debat en bereik	6
V	Educatie, een specifieke manier van communiceren	
	met De Dolhuys methode	11
	Voorbeelden van educatie met de Dolhuys methode	11
VI	Bereik van de Dolhuys collectie	15
	Voorbeelden van bereik van de Dolhuys collectie	16
VII	Betrekken en verbinden	20
VIII	Leefbaarheid in de wijk	23
	Samenvatting	24

HET DOLHUYS IN DE SAMENLEVING anno 9 juli 2014

INTRODUCTIE

Het Dolhuys werkt aan het in beeld brengen van de mens in al haar facetten. Wij stellen stereotype beelden ter discussie om zo een bijdrage te leveren aan erkenning, waardering en begrip voor mensen. In het bijzonder van mensen die in de Nederland afwijken van de geldende 'norm' in hun gedrag, denken en emoties, in zowel positieve als negatieve zin, zowel in heden als verleden.

Het Dolhuys fungeert hierbij als cultureel platform waar verschillende sociale domeinen bijeenkomen met als verbindend thema 'de geest' en met een focus op 'de afwijkende' mens.

Wij willen een wezenlijke objectieve bijdrage leveren aan beeldvorming rondom de 'afwijkende mens', middels bijzondere kunst, ontmoeting en open debat.

We werken hieraan, onder andere door educatie en een participatieve benadering naar onze stakeholders. We zijn zowel nationaal en internationaal betrokken bij de samenleving en het cultuurlandschap.

In dit stuk schetsen wij onze wortels en vertakkingen binnen de samenleving. Het museum is in 2005 opgericht en ontstaan uit een initiatief van 7 psychiatrische instellingen, die de wens hadden om de verschillende deelcollecties van prenten, foto's en oude therapeutische gebruiksvoorwerpen die in de loop der tijd verzameld werden samen te voegen. Daarnaast voelde men de noodzaak om de zin en onzin van psychiatrie beter onder de aandacht van het publiek te brengen. In 2005 ontstond hieruit Het Dolhuys. De initiatiefnemers zijn inmiddels partners geworden en ons museum heeft zich verbreed naar andere domeinen.

Nu 9 jaar na oprichting verspreiden wij onze missie als Het Dolhuys, museum voor de geest en betrekken en verbinden via cultuur verschillende domeinen in de samenleving.

I. SOCIALE IMPACT VAN HET DOLHUYS IN DE SAMENLEVING

Het Dolhuys ontwikkeld activiteiten waarmee we werken aan het tegengaan van stigma. Met die activiteiten raken we gebieden in de samenleving, waarop we verschil uit maken, namelijk het beleid van geestelijke gezondheidszorg en penitiaire inrichtingen, bijdragen op het gebied van leefbaarheid, culturele diversiteit, werkgelegenheid en cultuur. De toegevoegde waarde van deze activiteiten zijn te vinden in:

1. ONTMOETING, vertellen van het verhaal van de cliënt uit de geestelijke gezondheidszorg
2. PLATFORM, verhaal van de verandering in de zorg en de gevolgen hiervan, verbinden van de verschillende domeinen
3. DEBAT, verhaal van de samenleving, aan bod komen hier de actuele onderwerpen in de samenleving die binnen ons domein liggen
4. ONDERWIJS, ONDERZOEK uitwisselen van specialistische kennis / kennisontwikkeling / wetenschappelijk onderzoek met universiteiten, specialisten, zorginstellingen, opleidingsinstituten
5. REFLECTIE VAN HET INDIVIDU, het zelfbeeld en het beeld op de medemens
6. KUNST EN CULTUUR als verbindende factor en communicatiemiddel naar de samenleving
7. CULTURELE DIVERSITEIT, visie en communicatie vanuit verschillende culturen, verschillende publieksgroepen (zoals b.v. jeugd, ouderen, gender etc.) op ons thema 'de geest' en meer specifiek 'de afwijkende mens'
8. CULTURELE VERBREDING, waarde toekennen aan nog niet gesignaleerde thema's bv. Door middel van het tonen van prison art, outsider art
9. WERK NAAR VERMOGEN, de vacature bank van Het Dolhuys, vrijwilligers worden ingezet (vaak personen met psychiatrische problematiek) en indien nodig begeleid bij een re-integratie op basis van specifieke kwaliteiten en vermogens van de persoon in kwestie.
10. Geografische SPREIDING, varieert van wijk gebonden, gemeentelijk, provinciaal, nationaal tot internationaal.

II. GEMEENSCHAPPELIJKE WAARDEN

Samenwerking komt vaak voort uit gemeenschappelijke doelen maar ook gedeelde gemeenschappelijke waarden leveren een inspirerende en stimulerende manier om culturele en maatschappelijke banden te smeden met als insteek een hoger doel.

In het kader van Serious Request Haarlem 2014 organiseert Het Dolhuys samen met Gitaarlem (een stichting die de Haarlemse popscene promoot) een reeks avonden die bestaan uit literatuur, muziek en eten met elke keer een bekende gast (Mart Smeets, Giel Beelen en Claudia de Breij). Deze avonden zijn tevens de opmaat voor het bekender maken van het thema van Serious Request 2014. Het is een inspirerende en stimulerende manier om culturele en maatschappelijke banden te smeden met als insteek een hoger doel.

Het Dolhuys doneert haar oude IT hardware aan de Stichting IT4kids waarbij hardware wordt ingezameld en bestemd wordt voor goede doelen die te maken hebben met kinderen en sport.

In het voedselmagazine van EKO plaza werd een bezoek aan Het Dolhuys van harte aanbevolen.

Het Van Gogh museum, is uitgeroepen tot het meest duurzaam werkende museum ter wereld (winnaar van het BREEAM-NL In-Use duurzaamheidscertificaat) Felicitaties, voor deze regelmatig terugkerende partner bij onze tentoonstellingen en/of randprogrammering en, zijn op zijn plaats.

Het Dolhuys werkt met vrijwilligers, vaak met psychiatrische problematiek. Zij reïntegreren door functies te vervullen bij Het Dolhuys op basis van specifieke kwaliteiten en vermogens. Met voldoende tijd, begeleiding en begrip ontwikkeld en optimaliseert men naar vermogen, de persoonlijke kwaliteiten. Einddoel is het optimaal functioneren van de vrijwilliger, bij voorkeur met als resultaat een zelfstandig bestaan en betaalde baan.

Het Dolhuys heeft de afgelopen 9 jaar 20 moeilijk plaatsbare personen, vaak met een psychiatrische achtergrond, gereïntegreerd en naar een betaalde baan geholpen.

Aanpak van inzet vrijwilligers werd zeer interessant gevonden en gekopieerd door Historisch Museum Haarlem, Amsterdams Museum en internationaal Museum Guislain te Gent.

Spreiding: gemeente, nationaal en internationaal

In samenwerking met : Gemeente, UWV, ROADS, opleidingsinstituten

Wij signaleren de volgende toegevoegde waarde bij werk naar vermogen:

1. WERK NAAR VERMOGEN, de vacature bank van Het Dolhuys, vrijwilligers worden ingezet (vaak personen met psychiatrische problematiek) en indien nodig begeleid bij een re-integratie op basis van specifieke kwaliteiten en vermogens van de persoon in kwestie met behulp van ROADS, **Stichting Kans op Werk?** en UWV
2. Cliënten vinden in Het Dolhuys een plek om onderdeel te zijn van de samenleving
3. Cliënten doen werkervaring op.

IV HET DOLHUYTS ZORGT VOOR ONTMOETING, DEBAT EN BEREIK

Het Kasthuys

Zot!

ontmoetingen

Het Dolhuys organiseert persoonlijke *ontmoetingen*. Achter deze ontmoetingen zit het verhaal van de cliënt. In onze tentoonstellingen staat de geest centraal en wordt gefocust op de positieve waarde van 'afwijkend gedrag'. Ontmoetingen tussen 'de afwijkende mens' en 'de normale mens' zorgen voor reflectie, een nieuw zelfbeeld en een nieuw beeld op de medemens.

debat

GGZ debat met Tweede Kamerleden, thema 'houdbaarheid en betaalbaarheid van ons huidige GGZ-stelsel'

Het Dolhuys voert *debat* over de geest en de 'afwijkende' mens, in al haar facetten. Diepgaande discussies worden hier gevoerd die gepaard gaan met persoonlijke ontmoetingen in een open debat gevoerd. Wij richten zich op een brugfunctie tussen cultuur, zorg en samenleving.

bereik

Het Dolhuys op Stripdagen Haarlem 2014, Shiuan-Wen Chu , Heel erg anders...

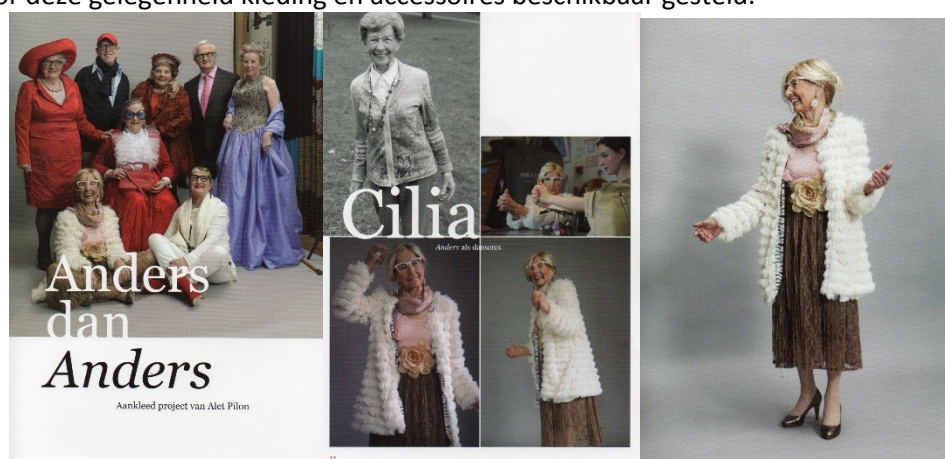
Wij organiseren projecten, workshops, performances en kunstprojecten door het hele land, bij zorginstellingen, scholen of aansluitend op georganiseerde evenementen in het hele land. Hiermee vergroten we het *bereik* van Het Dolhuys, op lokaal, provinciaal, landelijk en internationaal niveau. Ook mensen die minder mobiel zijn kunnen zo onze activiteiten beleven. We verbinden verschillende domeinen: de domeinen van de geestelijke gezondheidszorg, verstandelijke gehandicaptenzorg, forensische zorg, zorg met betrekking tot niet aangeboren hersenletsel, epilepsie, ouderenzorg met betrekking tot cognitie (dementie, alzheimer), maatschappelijke ondersteuning en verslavingszorg.

We betrekken onderwijs, wetenschap, samenleving en de publieksgroepen in onze missie, door het aangaan van samenwerking, het opzetten van speciale rondleidingen en het samenstellen van consumentenpanels en klankbordgroepen bij onze activiteiten.

In het culturele veld zijn wij daarom samenwerkingen aangegaan op regionaal, nationaal en internationaal niveau.

Voorbeelden van DOLHUYS ONTMOETINGEN, DEBAT EN BEREIK:

- **Zona's kiosk**, outreachprogramma 'Wij zullen doorgaan' (2011)
"Wat is de kunst van het ouder worden?" Bewoners en kunstenaars bogen zich over de vraag 'wat is de kunst van het ouder worden?' Zij werkten samen om kunstwerken te maken, met verhalen en achtergronden van bewoners, waarbij het resultaat niet vooropstaat maar de mogelijkheden van de deelnemers (ouderen en andere gebruikers van zorginstellingen). Dit draagt bij aan het ontdekken en stimuleren van vaardigheden. Naast actievrije bewoners van een zorginstelling en ouderen die zelf nog (amateur)kunst kunnen beoefenen, zijn er mensen met verschillende stadia van dementie die met hele kleine ingrepen, zoals rangschikken, proeven, samen muziek maken, deel kunnen nemen aan uitvoeringen van Zona's Kiosk. Dan blijkt ineens dat de creativiteit van bijvoorbeeld mensen met dementie nog lang niet verloren is. De werken zijn in de tentoonstelling geplaatst.
In samenwerking met: Het Reinaldahuis (schalkwijk), VH Janskliniek (Haarlem-centrum), Woonzorgcentrum Schoterhof (haarlem-nrd), Zorgcentrum Sint Jacob (Haarlemmerhout), zorgcentrum Schalkweide (Schalkwijk), Zorgcentrum Nieuwe Delftweide (Haarlem-Nrd) Bereik: ouderen (actief en minder mobiel), opleidingsinstituten uit zorg, professionals uit zorg, museumbezoekers, 40-plussers met zorgplicht.
- **Het Vijfde Seizoen** 'Wij zullen doorgaan'
 - **Modeshow 'wat wil je zijn?' van Alet Pilon** (lente 2011)
In samenwerking met : het Reinalda Huis, Het vijfde Seizoen. Het Vijfde seizoen is een kunstenaarsverblijf op het terrein van de Willem Arntsz Hoeve in Den Dolder. Door elk seizoen een andere kunstenaar uit te nodigen om hier te wonen en samen met de patiënten een kunstproject te maken, wordt de maatschappij letterlijk dichterbij gebracht. Werken die binnen de invloedssfeer van de kliniek worden gemaakt worden tentoongesteld in de portiersloge van Het Dolhuys.
Alet Pilon verbleef enige tijd in het Vijfde Seizoen, samen met haar man en haar twee hondjes woonde en werkte zij er twee maanden. Die periode had een enorme impact op haar. Zij slaagde erin om op een geheel eigen wijze samen met de bewoners een traject in te gaan waarbij het begrip mode als uiting van drang tot leven zich manifesteerde. In haar presentatie kwam dat tot uiting in de aandacht waarmee bewoners de door hun uitgekozen kleding lieten zien.
Met 10 cliënten heeft zij de mooiste out-fit die ze aan wilden georganiseerd; van 'koninginnejurk', bruidsjurk tot legeruniform. Eind mei 2011 is dit te zien geweest op een 'catwalk' bij het Vijfde Seizoen in een echte SHOW!" Deze modeshow is later bij Het Dolhuys gepresenteerd. Dit project kon rekenen op brede ondersteuning van de lokale Haarlemse gemeenschap. Diverse modezaken in Haarlem hebben voor deze gelegenheid kleding en accessoires beschikbaar gesteld.

- ZorgLab GGZ debat (2012)**
 Een GGZ debat, genaamd het ZorgLab werd op 3 september 2012 in het Dolhuys in Haarlem gehouden met Tweede Kamerleden. Het hoofdthema was 'Houdbaarheid en betaalbaarheid van ons huidige GGZ-stelsel'. Voorzitters aan tafel waren Wilna Wind van de Nederlandse Patiënten Consumenten Federatie en Henk Pastoors van TopSupport. De kamerleden Pia Dijkstra (D66), Lea Bouwmeester (PvdA), Anne Mulder (VVD), Linda Voortman (Groen Links), Henk van Gerven (SP), en Hanke Bruins Slot (CDA) namen deel aan het debat.
 Via een persoonlijke videoboodschap van Paul Schnabel, directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau, is de discussie gestart. Het debat was online te volgen en er kon voor, tijdens en na de uitzending gereageerd worden via Twitter: #zorglab
- Het Vijfde Seizoen**
 o **portiersloge Het Dolhuys (2013 e.v)**
In samenwerking met: Altrecht GGZ, Het Vijfde Seizoen, Mondriaan Fonds
 Het Vijfde seizoen is een kunstenaarsverblijf op het terrein van de Willem Arntsz Hoeve in Den Dolder. Door elk seizoen een andere kunstenaar uit te nodigen om hier te wonen en samen met de patiënten een kunstproject te maken, wordt de maatschappij letterlijk dichterbij gebracht. Werken die binnen de invloedssfeer van de kliniek worden gemaakt worden tentoongesteld in de portiersloge van Het Dolhuys.
 -verblijf 'Saskia Janssen', Het Vijfde Seizoen, Altrecht GGZ (2013)
 Saskia Janssen verbleef in april t/m juni 2013, in het paviljoen van het Vijfde Seizoen bij GGZ Altrecht, met de cliënten van de kliniek van de Willem Arntsz Hoeve in Den Dolder. Daar kwam een kunstwerk uit voort waarmee de kliniek een dialoog aan ging met het Museum Het Dolhuys. Een persoonlijke ontmoeting in het bos tussen kunstenaar en cliënten, krijgt tijdelijk een plek in de portiersloge van Het Dolhuys. De kliniek wordt hierbij weer in contact met de maatschappij gebracht.
- Het Lentiz LIFE College te Schiedam, 'Ik m/v' op locatie (2013)**
 'Ik m/v' is in gecomprimeerde setting 1 week lang op Lentiz College te Schiedam getoond. Het Dolhuys heeft een projectweek georganiseerd voor de VMBO-MBO leerlingen in de leeftijd van 14-20 jaar oud. Tijdens de projectweek werd Ik m/v gecomprimeerd geëxposeerd in een lokaal, het zogenaamde LIFE LAB. Per klas kregen de leerlingen van speciaal hiervoor opgeleide museumdocenten een interactieve les van 45 min.
 Het college heeft ervaren dat de projectweek een positieve invloed had op het ANTI-PEST beleid op het gebied van HLBT op school.
In samenwerking met: Lentiz College te Schiedam
- Architectuur van een ideaal (2013)**
 Dit is een reizende tentoonstelling waarmee de teloorgang van het psychiatrisch ZH als sociaal en architectonisch beeldbepalend fenomeen wordt vastgelegd. Door Jannes Linders en Christopher Payne worden de leegstaande psychiatrische instellingen in Nederland en de Verenigde Staten getoond door middel van indringende foto's
In samenwerking met: Zorginstelling Parnassia Bavo, Duin en Bosch te Castricum, Gemeente Castricum, Utrecht Vrede van Utrecht, Gemeente Haarlem

- Het Vijfde Seizoen**

 - o **portiersloge Het Dolhuys** (2013 e.v)

In samenwerking met: Altrecht GGZ, Het Vijfde Seizoen, Mondriaan Fonds

Het Vijfde seizoen is een kunstenaarsverblijf op het terrein van de Willem Arntsz Hoeve in Den Dolder. Door elk seizoen een andere kunstenaar uit te nodigen om hier te wonen en samen met de patiënten een kunstproject te maken, wordt de maatschappij letterlijk dichterbij gebracht. Werken die binnen de invloedsfeer van de kliniek worden gemaakt worden tentoongesteld in de portiersloge van Het Dolhuys.
 - verblijf 'Informal Strategies' (door collectief Doris Denekamp / Geert van Mil) (2014)

Het collectief werkt in juli t/m september 2014 in Het Vijfde Seizoen aan het project getiteld 'Noem me Ismael' waarbij het boek Moby Dick van Herman Melville de leidraad is voor verhalen die door en aan de patiënten verteld worden.
 - o 'Reisgids Den Dolder' van Jantine Wijnja (2014)

Kunstenaar Jantine Wijnja werkte in Het Vijfde Seizoen aan deze reisgids. Het is een alternatieve reisgids is met wandelingen door de geest van de bewoners van een psychiatrische instelling, het boek wordt gepresenteerd in de portiers ruimte van Het Dolhuys met een brainstormsessie met als thema Kunst en Zorg in 2034. Een drietal kunstenaars/ denkers (Elias Tieleman, Martijn Engelbrecht en iemand die vanuit Healing environment) zullen een discussie aangaan over dit onderwerp. Aansluitend wordt er in drie groepen gebrainstormd over de ideeën die in de pitches naar voren zijn gekomen. Dit resulteert uiteindelijk in een digitaal ideeënboek voor belangstellenden.
- Binnenstaander – Kunstlijn Haarlem** (2013-2014)

In het kader van de Kunstlijn Haarlem heeft gastcurator Mirjam Hijstek 4 kunstenaars uitgenodigd voor de tentoonstelling 'Binnenstaande': Laurence Aërgerter, Saskia Burggraaf, Dan Geesin en Rens van Meegen. De kunstenaars zijn gekozen op basis van hun affiniteit met Het Dolhuys: de locatie, de focus van het museum en/of onze tentoonstelling 'Van God Los? Je geest in balans'.

In samenwerking met: Kunstlijn Haarlem
- Het Kasthuys** is een reizende installatie in de vorm van een 1-persoonstentoonstelling. Barbara een depressieve psychiatrisch patiënt deelt, in de kast, haar persoonlijke belevingen in de vorm van dagboekfragmenten, foto's en interviews. De installatie wordt opgesteld op verschillende locaties in NL waarbij de samenleving kennismaakt met het onderwerp depressie. Het Kasthuys fungeert hier als aanzet om discussie te voeren over WMO bij gemeentes. (2014)

In samenwerking met : Stichting Beschermende Woonvorm Utrecht, Gemeente IJsselstein, Gemeente Houten
- STRIPDAGEN** (2014)

 - o **Heel erg anders- Shiu-Wen Chu**

Tentoonstelling over kinderen en autisme in Het Dolhuys en op de stripdagen in Haarlem. Met het stripboek 'Heel erg anders' van Shiu-Wen Chu, dat tevens ook de leidraad van de tentoonstelling is neemt het Dolhuys deel aan de Stripedagen Haarlem. De werken van Shiu-Wen Chu en haar autistische zoon Lennert zijn gecombineerd met foto's uit de serie 'Autism in Peru' van Daniel Maissan.
 - o 'Heftige Hersens', is gebaseerd op het boek van wetenschapsjournalist Mark Mieras en striptekenaar Jan Bart Dieperink, op deze mini-expositie wordt het puberbrein inzichtelijker dan ooit. Het draait om de hersenen van een aantal heel verschillende jongeren. Ze worden verliefd, jaloers, worstelen met hun lichaam. Ze vervelen zich bij hun huiswerk, zijn 's ochtends niet wakker te krijgen. Zijn depri, of juist gelukkig na hun eerste keer.

Jan Bart Dieperink heeft tevens een workshop striptekenen gegeven in Het Dolhuys tijdens de stripdagen.

In samenwerking met: Stripedagen Haarlem, RIBW K/AM en het Leo Kannerhuis Amsterdam

- **De Karavaan, BEN IK NOU GEK? Waanzinnige voorstellingen en een kijkje in de keuken van de psychiatrie (2014)**
 Het festival De Karavaan reist jaarlijks langs 6 betekenisvolle locaties in Noord-Holland. Dit jaar onder andere op Landgoed Willibrord in Heiloo met locatievoorstellingen in de St. Willibrordkliniek gecombineerd met een prikkelend programma vertelt De Karavaan de verhalen die schuil gaan achter deze bijzondere plek. Museum Het Dolhuys presenteert hier, in het kader van het Dolhuys-op-Locatie, de fotowerken van Architectuur van een Ideaal van Jannes Linders. Op verzoek van de St. Willibrordkliniek blijven de werken ook tot na het festival hangen (tot september 2014) waarmee ze ook nog tijdens de monumentendag te zien zijn.
In samenwerking met : GGZ Noord-holland Noord, De Karavaan
- **Culinaire workshop (2014)**
 In samenwerking met Linda Roodenburg bereiden deelnemers aan de Stichting Nieuwe Kans (DNK) een culinaire workshop. Kook coördinator Linda Roodenburg maakt tijdens workshops foto's en gaat met deelnemers in gesprek over eten. In Het Dolhuys voeren ervaringsdeskundigen uit de TBS, behandelaars, wetenschappers, familie en slachtoffers het woord. Jongeren van De Nieuwe Kans verzorgen eten en drinken en maken worst.
 Stichting De Nieuwe Kans richt zich op kansarme jongeren vanaf 18 jaar, van wie de meesten een crimineel verleden hebben. De Nieuwe Kans organiseert oa. kookcursussen.
 Linda Roodenburg is tevens samensteller van selectie van de lombrosso collectie uit Turijn die in 2014 in Haarlem tentoongesteld wordt door Het Dolhuys (werktitel 'Het Criminele Brein') en het Teylers museum 'Op het eerste gezicht'.
In samenwerking met: DNK, Linda Roodenburg.
- **Ontmoetingen / theatrale rondleiding (2015)**
 Verhalen en ontmoetingen binnen de tentoonstelling, vormen de inhoudelijke basis voor een theatrale interactieve rondleiding van de De Theaterbeweging. In de theatrale rondleiding werken ervaringsdeskundigen en professionele acteurs met elkaar samen. De ervaringsdeskundigen leiden het publiek rond als gids. Deze voorstelling kan op andere locaties worden uitgevoerd, waarbij de locaties nog nader te bepalen zijn.
In samenwerking met : theatergroep De Theaterbeweging.
- **Van Gogh – Munch (2015-2016)**
 Binnen de tentoonstelling Munch-Van Gogh in 2015 heeft het Van Gogh Museum het Dolhuys gevraagd om te participeren in dit programma. Het Dolhuys zal aandacht besteden aan de geestesgesteldheid van Munch en Van Gogh en de verschuiving in hun positie van buitenstaanders naar wegbereiders van de moderne kunst. Vanaf 1912 werden beiden voor het eerst als zodanig getoond op een tentoonstelling in Keulen. De mythe van de waanzinnige kunstenaar en diens creativiteit krijgt aan de hand van Munch en Van Gogh een plaats in onze expositie. Tevens willen wij in het kader van 'mastermind', programma voor jong talent een samenwerking aangaan met de curatorenopleiding van het Van Gogh Museum, waarbij we een van hun jonge gastcuratoren uitnodigen om deel uit te maken van het deskundigen panel van 'De maakbare mens' en deze curator vragen om een 'Dolhuys op locatie' project te ontwikkelen en te organiseren

- **43^e april** (vanaf 2005 ev.)

Het debatprogramma van Het Dolhuys elke 3^e donderdag van de maand. Maandelijks worden hier diverse thema's binnen de psychiatrie en de omringende wereld daarvan behandeld. De avonden zijn vrijwel altijd uitverkocht.

Een aantal succesvolle voorbeelden van de 43^e april zijn:

- Op 19 jan 2012 in het kader van de tentoonstelling 'Wij zullen Doorgaan' werd de **78-jarige professor Jacquelinen de Savornin Lohman** uitgenodigd om **met liedjes uit haar cabaretvoorstelling 'Dwaallicht'** haar verhaal te doen. Na een lange, succesvolle loopbaan in de wetenschap en politiek ontdekte de professor haar hartstocht voor cabaret. „Wat mij echt bezielde was dat ik ouderencabaret wilde maken waarin ouderen niet verschijnen achter een rollator, een beetje kwijlend, stom en dom. Maar op een heel andere manier.”

- Op 21 jun 2012 Een debat **over homoseksualiteit en gekte, shocktherapie als medicijn tegen herenliefde?**, met Gay Krant oprichter Henk Krol. Is koffie een medicijn tegen homofilie? Is shocktherapie tegen herenliefde een feit of een fabel? Door de eeuwen heen is homoseksualiteit als een zonde, een misdrijf en een ziekte beschouwd. In het internationale handboek voor de psychiatrie werd homoseksualiteit tot 1973 officieel gedefinieerd als een 'geestelijke ziekte'. Hoewel deze passage inmiddels is geschrapt, blijft die overtuiging in sommige kringen actueel. Anno 2012 heersen er nog steeds vooroordelen over homoseksualiteit. Het debat spitst zich deze 43e april toe op de vraag of homoseksualiteit in de huidige maatschappij nog steeds als gek of gekte wordt gezien. Spreker: Henk Krol, oprichter en hoofdredacteur van de Gay Krant.

- Op 18 okt 2013 Een debat over **leegstand in de psychiatrie** zowel in Nederland als de Verenigde Staten kampen veel psychiatrische instellingen met leegstand. Toen in de jaren zestig kritiek kwam op deze grootschalige inrichtingen – ze zouden te geïsoleerd, te massaal en te betuttelend zijn – verhuisden veel psychiatrisch patiënten naar kleinschalige zorginstellingen in de stad. Patiënten hoorden thuis in de maatschappij, zo was de nieuwe gedachte. Maar wat gaat er gebeuren met deze cultuurhistorische gebouwen? De instellingen zijn destijds ontstaan vanuit een ideaal: een prikkelarme omgeving waar rust, ritme en regelmaat het beste was voor de patiënt. Onderwerp van debat was de toekomst van deze gebouwen

Sprekers: Gabriël Verheggen, architectuurhistoricus en directeur ABC Architectuurcentrum Haarlem
Nico Adrichem, directeur divisie langdurende psychiatrie GGZ Noord-Holland

Het debat werd gecombineerd met presentatie van het fotoboek 'Asylum' van de Amerikaanse fotograaf Christopher Payne, met indrukwekkende foto's van een verdwenen wereld en was gekoppeld aan onze tentoonstelling 'Architectuur van een ideaal'.

Wij signaleren de volgende toegevoegde waarde bij Dolhuys ontmoeting, debat en bereik :

1. ONTMOETING, vertellen van het verhaal van de cliënt uit de geestelijke gezondheidszorg
2. PLATFORM, verhaal van de verandering in de zorg en de gevolgen hiervan, verbinden van de verschillende domeinen uit zorg, onderwijs, wetenschap en samenleving
3. DEBAT, verhaal van de samenleving, aan bod komen hier de actuele onderwerpen in de samenleving die binnen ons domein liggen, gebruik makend
4. KUNST EN CULTUUR als verbindende factor en communicatiemiddel naar de samenleving
5. Onderwijs, ONDERZOEK uitwisselen van specialistische kennis / kennisontwikkeling / wetenschappelijk onderzoek met universiteiten, specialisten, zorginstellingen, opleidingsinstituten
6. REFLECTIE VAN HET INDIVIDU, het zelfbeeld en het beeld op de medemens
7. CULTURELE DIVERSITEIT, visie en communicatie vanuit verschillende culturen, verschillende publieksgroepen (zoals b.v. jeugd, ouderen, gender etc.) op ons thema 'de geest' en meer specifiek 'de afwijkende mens'
8. CULTURELE VERBREIDING, waarde toekennen aan nog niet gesignaleerde thema's bv. d.m.v. tonen van prison art, outsider art
9. Geografische Spreiding, varieert van wijk gebonden, gemeentelijk, provinciaal, nationaal tot internationaal.

V. MET EDUCATIE, HEBBEN WE EEN SPECIFIEKE MANIER VAN COMMUNICEREN ONTWIKKELD OM ONZE MISSIE TE VERSPREIDEN

Met De Dolhuys Methode

Hierin werken we met interactieve rondleidingen voor en met publiek. Het publiek wordt uitgedaagd om na te denken over de thema's en hun gedachten te delen met de groep. Dit gebeurt door middel van interactieve rondleidingen en educatieve programma's.

De rondleidingen van Het Dolhuys onderscheiden zich door een groep specifiek opgeleide rondleiders die – elk vanuit hun eigen expertise en achtergrond, bv. als ervaringsdeskundige, - direct aansluiting zoeken met de publieksgroep. Het gaat bij De Dolhuys methode dus om maatwerk per rondleiding met inspelend op publieksgroepen met breed uiteenlopende achtergronden.

Kunst speelt in de tentoonstellingen van Het Dolhuys een belangrijke rol. Actuele kunstwerken zijn richtinggevend voor de cultuur en de samenleving waarin wij leven. Kunst zet het publiek op prikkelende wijze aan tot reflectie op het onderwerp. Wij zetten kunst in als communicatiemiddel naar de samenleving. Wij werken samen met kunstenaars – outsiderkunst, prison art, partnerinstellingen uit de praktijk van de geestelijke gezondheidszorg, het creatief atelier, samenwerkingspartners uit de wetenschappelijke en culturele wereld. Dit zorgt voor een vruchtbare bodem voor reflectie en ontwikkeling van het project in het museum.

Voorbeelden van educatie en communicatie volgens De Dolhuys methode:

- **Kunst- en trainingsproject Met mij gaat alles goed (2009-2011)**
Het ging hier om een reizende tentoonstelling met een trainingsproject. De tentoonstelling ging langs een 10-tal GGZ instellingen in heel Nederland. De training is ontwikkeld voor zorgverleners en is erop gericht om een nieuwe methode te helpen ontwikkelen die gericht is op een open en effectieve behandeling van mensen die zichzelf beschadigen in de psychiatrie. Deze tentoonstelling genereerde een belangrijke bijdrage in het aangaan van een open debat over zelfbeschadiging, een onderwerp dat nog vaak in de taboesfeer ligt. Zowel cliënten als zorgprofessionals werkten mee aan deze tentoonstelling. Betrokken instellingen zijn: GGZ In Geest Haarlem, GGZ West Noord-Brabant Halsteren, Atrecht Utrecht/Den Dolder, GGZ Eindhoven, Symforagroep Amersfoort, GG Oost Brabant Oss, GG Leiden/Rivierduinen.
In samenwerking met : Landelijke Stichting Zelfbeschadiging
- **De Bovenkamer (2010 e.v)**
Dit is een doorlopend interactief programma voor en over het puberende brein. Leerlingen worden uitgenodigd op ontdekkingsstocht te gaan door hun eigen puberende brein. Dit programma is bestemd voor jongeren van veertien tot achttien jaar waar zij op een interactieve manier leren hoe hun brein werkt en dat van de ander. Waarom zijn juist pubers zo impulsief, emotioneel of vatbaar voor verslaving? In het speciaal ontworpen 'Breinlab' kunnen leerlingen testen doen over hun persoonlijkheid. Iedereen is weer anders, hoe zie jij jezelf en de ander? Ook docenten krijgen op deze manier een aardige inkijk in de 'koppies' van hun leerlingen.

De Bovenkamer Online is in ontwikkeling.

De Bovenkamer op reis (in voorbereiding)

De Bovenkamer op reis zal worden ontwikkeld. Hierbij wordt geput uit verschillende issues in de puberteit, die spelen in de kinder- en jeugdpsychiatrie. De betrokken instellingen leveren hun eigen inbreng daarop. Voorlopige ontwikkeling is in samenwerking met Het Trimbos Instituut, Karakter, kinder- en jeugdpsychiatrie en Leo Kannenhuis, centrum voor autisme.

- **Interactieve rondleiding Van God Los (2013)**

Deze rondleiding is speciaal ontwikkeld voor jongeren en ging dieper in op spiritualiteit, identiteit en verschillende culturele en geloofsachtergronden. De rondleiding startte in de vaste collectie met een aantal objecten die hiermee geassocieerd worden. Vervolgens werd verbinding gelegd met Van God Los, waarbij de jongeren in gesprek gingen met de museumdocenten over hun eigen achtergrond, het delen van ervaringen met religie, filosofie, spiritualiteit en kunst. De kunst was hier telkens het middel om met elkaar verder in gesprek te gaan. Deze manier van rondleiden waarbij de vaste collectie gekoppeld wordt met de thematische insteek zal ook in de toekomst voortgezet worden.

- **Interactieve rondleiding Door het brein (2013)**

Deze interactieve rondleiding gecombineerd met objecten uit de vaste collectie stimuleert de bezoekers om op onderzoek te gaan naar de verschillende mogelijkheden, functies en raadsels van het brein. Hersenonderzoek is volop in ontwikkeling, nieuwe ontdekkingen en mogelijkheden zijn aan de orde van de dag, nieuwe manieren om naar geestelijke en fysieke gezondheid te kijken in relatie tot het brein krijgen steeds meer brede belangstelling. De rondleiding biedt de mogelijkheid om hier op filosofische, nieuwsgierige wijze over in gesprek te gaan en is bestemd voor een breed publiek.

- **Lesprogramma 'tot hier' en 'Stel je voor' (2010)**

Ontwikkeld voor docenten voortgezet onderwijs, vakken Filosofie, Maatschappijleer, Nederlands, Opleidingen Zorg en Welzijn die zelfstandig met hun leerlingen door het museum willen gaan of een voorbereidende of verdiepende lesweek op school willen doen. Docenten kunnen hun eigen les samenstellen met bouwstenen vanuit Het Dolhuys. Doel is om leerlingen (15-18 jaar) op open en toegankelijke manier kennis te laten maken met de complexe wereld van de psychiatrie. Wat is normaal of abnormaal?

- **Educatief programma 'Verboden liefde' (2012)**

Met het educatieve programma 'Verboden Liefde' worden op open en toegankelijke wijze leerlingen uitgedaagd om aan de hand van onverwachte verhalen, stellingen, en beelden hun eigen kijk op seksualiteit, identiteit en gender te delen en met elkaar in gesprek te gaan. Bestemd voor leerlingen VMBO-t, HAVO/ VWO en MBO, (12-18 jaar)

Dit programma werd ontwikkeld in samenwerking met onderwijsinstelling Danner & Danner en COC Kennemerland.

- **Rondleidingen aan psychiaters in opleiding** (2013 ev.)
GGZ in Geest, goed voor uitwisseling van meningen, toekomst en draagvlak binnen de sector. Zij hebben een rondleiding gekregen die specifiek op de GGZ behandelaar is toegespitst tijdens de tentoonstelling Van God Los.
- **Kijken door 'afwijkende bril'** (2014 ev.)
De Dolhuys methode wordt verder ontwikkeld en uitgewisseld met collega musea. We ontwikkelen een format om tentoonstellingen te bezien door een afwijkende bril, een nieuwe kijk, een diepere laag. Dit kan door uitwisseling van expertise en ervaring op locatie, visies toetsen, nieuwe methodes creëren voor het open en toegankelijk maken van moeilijke onderwerpen, experimenteren met andere presentatievormen of zintuiglijke ervaringen combineren met persoonlijke verhalen. Vanuit een afwijkende vraag wordt samengewerkt naar een nieuwe methode, die per locatie van toepassing is. Samenwerking: musea en scholen in NL.
- **'Kijken met je oren'** (2007 ev.)
Het Dolhuys neemt sinds zeven jaar deel aan het Erfgoedprogramma *Wie wat bewaart heeft wat* – een educatief programma over erfgoed -speciaal gericht op het basisonderwijs. Hierin zijn de grotere Haarlemse musea –zoals Teylers Museum, Frans Hals museum en De Hallen verenigd in samenwerking op het gebied van educatie. Elk museum heeft een programma ontwikkeld voor een specifieke leeftijdsgroep, voor het Dolhuys is dat groep 8. De school werkt 2 weken lang met alle groepen aan dit programma aan de hand van een gezamenlijke leskist. Daarna worden de musea bezocht. Bij Het Dolhuys bestaat het programma uit een theoretisch en praktisch deel: rondleiding en creatieve workshop. De workshops worden begeleid door vrijwilligers van het Kreatief Atelier, een plek voor dagbesteding voor mensen met een psychiatrische achtergrond. Door het begeleiden van de workshops doen zij tegelijkertijd leer- en werkervaring op

Succesverhalen van De Dolhuys methode:

De Dolhuys Methode heeft een voorbeeldfunctie in de museale wereld, de belangstelling is zowel nationaal als internationaal.

Belangstelling voor de manier waarop wij moeilijke onderwerpen behandelen was er afgelopen periode (2010-2013) van:

het Joods Historisch Museum
Amsterdams Historisch Museum
Nederlands Uitvaart Museum Totzover
Amsterdam, Humanity House in Den Haag,
Van Gogh Museum, Amsterdam
Museum voor Communicatie, Den Haag
Museo della Mente, Rome-Italië
Museum Dr. Guislain te Gent

Twee actuele vragen komen van :

Het Trimbos Instituut heeft belangstelling om de online versie van De Bovenkamer gezamenlijk verder te ontwikkelen (2014 ev.)

Het Liliane Fonds (2014)

Dit internationaal georiënteerde fonds wil leren van de aanpak van het Dolhuys over de manier waarop educatie en communicatie wordt ingezet om onze boodschap te verspreiden.

Wij signaleren de volgende toegevoegde waarde bij Educatie volgens De Dolhuys methode :

1. ONTMOETING, vertellen van het verhaal van de cliënt uit de geestelijke gezondheidszorg
2. DEBAT, verhaal van de samenleving, aan bod komen hier de actuele onderwerpen in de samenleving die binnen ons domein liggen
3. ONDERWIJS, ONDERZOEK kennisontwikkeling
4. REFLECTIE VAN HET INDIVIDU, het zelfbeeld en het beeld op de medemens
5. KUNST EN CULTUUR als verbindende factor en communicatiemiddel naar de samenleving
6. CULTURELE DIVERSITEIT, visie en communicatie vanuit verschillende culturen, verschillende publieksgroepen (zoals b.v. jeugd, ouderen, gender etc.) op ons thema 'de geest' en meer specifiek 'de afwijkende mens'
7. CULTURELE VERBREDING, waarde toekennen aan thema's

VI. DE DOLHUYS COLLECTIE LEVERT HET VOLGENDE BEREIK OP:

In de tentoonstellingen leggen wij verbanden tussen actualiteit en verleden. Onze projecten zijn aanleiding om onze collectie nieuwe betekenis te geven. Collectieonderdelen worden verder ontsloten en onderzocht.

De eigen collectie van Het Dolhuys is tot nu toe gericht geweest op de geschiedenis van de psychiatrische ziekenhuizen in Nederland van 1850-1980. Met de herpositionering maken we een begin met de collectie van het erfgoed van de geest.

Onderdelen van De Dolhuys collectie zijn:

'COLLECTIE EUROPA'

Huisvesting, van het Dolhuys, uniek in Europa

Een van de belangrijkste stukken in de collectie van Het Dolhuys in Haarlem is de huisvesting van het museum zelf. Dit middeleeuwse complex, inclusief de latere uitbreidingen, is het best bewaarde voorbeeld van pest- en dolhuizen uit de 14^e en 15^e eeuw en is uniek in Nederland en in Europa. De Regentenkamer in Het Dolhuys is een van de drie overgebleven 18e eeuwse Regentenkamers in Nederland. De oorsprong van de Regentenkamer in Het Dolhuys ligt al in 1562. De Haarlemse schilder, verver en vergulder Jan Augustini (1725-1773) kreeg in 1756 de opdracht om de kamer met behangschilderingen te verfraaien. De prachtige panoramische behangselwand van de Haarlemse schilder Jan Augustini is gemaakt in opdracht van de regenten. Er worden 2 verhalen afgebeeld waarop melaatsheid en epilepsie het onderwerp zijn. De kamer is in 2010 gerestaureerd.

Onze huisvesting maar ook de schilderijen in de regentenkamer vormen een 'staalkaart' van de zorggeschiedenis met al haar facetten.

Unieke historische film collectie van het Trimbos Instituut

Een belangrijk onderdeel van onze collectie bestaat uit de voormalige mediatheek en historische filmcollectie van het Trimbos Instituut. De collectie stamt uit de periode 1930 tot begin jaren 1990. De collectie is veelvormig: documentaires, voorlichtingsfilms, medische films, fragmenten uit televisieprogramma's etc. De films hebben betrekking op breed scala van onderwerpen: psychiatrie, epilepsie, verstandelijk gehandicaptenzorg, jeugdzorg, gehandicaptenzorg, verslaving, seksualiteit, ouderen. De collectie is beperkt ontsloten en gedigitaliseerd. De programma's bieden een goede gelegenheid om ontsluiting een impuls te geven en om de betekenis van de collectie te onderzoeken.

Fotocollectie Noord-Hollandse Ziekenhuizen (2010-2013)

In samenwerking met het Noord-Hollands Archief is de fotocollectie van het Dolhuys van de Noord-Hollandse Ziekenhuizen gedigitaliseerd. Uitbreiding van de digitalisering van de fotocollectie met andere zorginstellingen en erfgoed instellingen wordt nog onderzocht.

In samenwerking met: Noord-Hollands Archief

Zoals eerder gezegd kunst speelt in de tentoonstellingen van Het Dolhuys een belangrijke rol. Actuele kunstwerken zijn richtinggevend voor de cultuur en de samenleving waarin wij leven. Kunst zet het publiek op prikkelende wijze aan tot reflectie op het onderwerp.

Wij werken samen met kunstenaars – outsiderkunst, prison art, partnerinstellingen uit de praktijk van de geestelijke gezondheidszorg, het creatief atelier, samenwerkingspartners uit de wetenschappelijke en culturele wereld. Dit zorgt voor een vruchtbare bodem voor reflectie en ontwikkeling van het project in het museum.

Deze samenwerking en uitwisseling is een belangrijke meerwaarde ten opzichte van andere collecties en musea die een puur kunsthistorische benadering hanteren.

In de tentoonstellingen wordt kunst van professionals met outsider art vermengd. Het sluit daarbij aan op de actuele belangstelling voor outsider art.

Het Dolhuys werkt voor haar tentoonstellingen samen met verschillende vaste partners, maar ook samenwerken op meer incidentele basis wordt niet geschuwd. Belangrijke partners zijn verschillende musea binnen én buiten Europa die een (zo goed als) zelfde doelstelling hebben als Het Dolhuys:

de Wellcome Collection in Londen, Museum Dr. Guislain in Gent, Kunsthau Kanten in Münster, Museum im Lagerhaus, St. Gallen, het NO-MA Borderless Art Museum in Japan, Centre for Addiction and Mental Health (CAMH) in Toronto, International Madness and Arts Festival, Natural Art Centre in Nanjing, Museum Catherijne Convent, Vrije Universiteit en Maastricht University vakgroep metamedica, deelname aan EU programma's Grundvig en Life long learning.

Succesvolle voorbeelden van tentoonstellingen en uitbreiding van de collectie Dolhuys zijn:

Aangekocht werk in de periode 2011 t/m 2014 voor collectie Het Dolhuys:

Onderstaande werken zijn door Het Dolhuys aangekocht om opgenomen te worden in de vaste collectie. Hiermee maken we een begin met de collectie in het kader van het erfgoed van de geest.

- o In 2011 uit 'Wij zullen doorgaan':
 1. foto van Corine Spier Rothschafter gemaakt door Koos Breukel
 2. korte film van Nova van Dijk (diverse generaties komen aan het woord over het eigen ouder worden)
- o In 2012 uit 'Ik m/v' :
 - 2 films en 2 fotowerken over 'transgender jongeren' van Sarah Wong
- o In 2013 uit 'Architectuur van een ideaal'

Een reizende tentoonstelling waarmee de teloorgang van het psychiatrisch ZH als sociaal en architectonisch beeldbepalend fenomeen wordt vastgelegd. Jannes Linders heeft in opdracht van Het Dolhuys leegstaande psychiatrische instellingen in Nederland vastgelegd. Deze 7-tal grote werken zijn aangekocht door Het Dolhuys
- o In 2013 uit 'Van God Los' :
 1. video-installatie Meral Uslu (vervolg op documentaire Ontheemde Zielen uit 1991. Deze documentaire uit 1991 is ook opgenomen in de collectie van Het Dolhuys)
 2. video-installatie Manimal , Melanie Bonajo
 3. serie potloodtekeningen van Davood Koochaki.

Verborgen Schoonheid in Japan

Onze succesvolle tentoonstelling over outsider art uit Japan die in 2012 in Het Dolhuys te zien was is een taboe doorbrekende tentoonstelling. In de Japanse cultuur wordt gekte, nog veel meer dan in Nederland, als eng beschouwd. Mensen met een psychiatrische aandoening worden vaak letterlijk binnen gehouden. Door middel van hun kunstwerken maken zij in Het Dolhuys contact met de buitenwereld.

Spreiding: nationaal en internationaal

In samenwerking met: de 'Aiseikai Organization' en het No-Ma 'Borderless art' museum in Japan.

De tentoonstelling Verborgen Schoonheid in Japan is zeer succesvol en is ook getoond bij de Wellcome Collection in Londen in 2013.

In juni 2014 is de Dolhuys Japantentoonstelling met een aantal specifiek geselecteerde kunstenaars opengesteld voor het publiek in het Bonnefantenmuseum Maastricht.

In zomer 2014 toont Het Dolhuys in samenwerking met GGZ Mondriaan de Japanse Outsiderart expositie in 'Villa Kanjel'; een locatie van GGZ Mondriaan met recreatieve bestemming aan de rand van de landgoederenzone Maastricht. Deze expositie met ongeveer 30 overig geselecteerde Japanse Outsiders zal 1 augustus 2014 open gaan.

In samenwerking met : Wellcome Collection in Londen, Bonnefanten Museum Maastricht en GGZ Mondriaan in de Vila Kanjel in Maastricht.

Aanvulling collectie Dolhuys met persoonlijke verhalen (2010 e.v)

Het Dolhuys stelt de mens en zijn bijzondere geest centraal. Door buitensluiting en isolatie blijven veel bijzondere verhalen verborgen. Het Dolhuys wil deze verhalen ontsluiten en toegankelijk maken en beschikbaar stellen aan het publiek. Wij maken een begin met het vastleggen en delen van persoonlijke verhalen als een volwaardig onderdeel van de collectie. Het kan gaan om persoonlijke verhalen en ervaringen van mensen die hun leven een nieuwe wending hebben gegeven, verhalen van (ex-) bewoners van psychiatrische inrichtingen, (ex-)verslaafden, (ex-)gedetineerden. Ook in ruimere zin verhalen van mensen die zichzelf opnieuw hebben uitgevonden. Wij sluiten hierbij aan bij Anymeta, het door Mediamatic Lab ontwikkelde platform, waar inmiddels meerdere verhalen sites van collega musea bij zijn aangesloten.

Enkele concrete voorbeelden van werken waaruit persoonlijke verhalen voortkomen:

Zona's Kiosk (Wij zullen doorgaan)

Sarah Wong (Ik m/v)

Esham Zaki (Van God Los)

In samenwerking met collega instellingen:

Museum Het Dolhuys werkt voor haar tentoonstellingen samen met verschillende vaste partners, maar ook samenwerken op meer incidentele basis wordt niet geschuwd. Belangrijke partners zijn verschillende musea binnen én buiten Europa die een (zo goed als) zelfde doelstelling hebben als Het Dolhuys:

de Wellcome Collection in Londen, Museum Dr. Guislain in Gent, Kunsthau Kanten in Münster, Museum im Lagerhaus, St. Gallen, het NO-MA Borderless Art Museum in Japan, Centre for Addiction and Mental Health (CAMH) in Toronto, International Madness and Arts Festival, Natural Art Centre in Nanjing, Museum Catherijne Convent, Vrije Universiteit en Maastricht University vakgroep metamedica, deelname aan EU programma's Grundvig en Life long learning.

Enkele voorbeelden van gebruik en zichtbaarheid van de Dolhuys collectie in publicaties en tentoonstellingen (van derden):

- o Publicatie uit de Dolhuysreeks 'De strijdbare patiënt, Van gekkenbeweging tot cliënten bewustzijn, portretten 1970-2000, van Petra Hunsche, uitgave in 2008
- o Dossier Van Gogh, gek of geniaal, uitgave in 2010
- o Geduld en toewijding, verplegers en verpleegsters in de psychiatrie van 1941 over hun contact met patiënten van Cecile aan de Stegge en Jan-Cees Hoogeveen (red.). De schrijvers hebben advies en informatie gekregen van Het Dolhuys en haar curatoren buitengewone dienst (de beheerders van de collectie door de verschillende psychiatrische instellingen). Materiaal is verzameld uit archief en meer specifiek het fotoarchief van Het Dolhuys.
- o Publicatie: 2^e wereldoorlog in Castricum en Heiloo, van Melissa de Volk over shocktherapie, Mellisa de Volk doet onderzoek aan de hand van de Dolhuys collectie.
- o Wetenschappelijk onderzoek Joost Vijzelaar, Universiteit Utrecht – thema psychiatrie en elektriciteit. Joost Vijzelaar legt jaarlijks een bezoek af met zijn studenten aan Het Dolhuys om hen kennis te laten maken met het museum en de mogelijkheden van de collectie. Met behulp van studenten die de Universiteit bij het Dolhuys plaatst wordt zijn onderzoek naar psychiatrie en elektriciteit verder uitgewerkt.
Melissa de Valk heeft in 2013 onderzoek gedaan naar shocktherapie of meer specifiek ECT (electro convulsie therapie) binnen de Dolhuys Collectie.
- o Hoedenmal uit Dolhuys Collectie naar Eye, tentoonstelling The Quay Brothers Universum van december 2013 – maart 2014.
- o Mediatheek van Het Dolhuys bevat het beeldmateriaal van de collectie. Wij ontvangen zeer regelmatig aanvragen om advies en gebruik collectie van : omroepen, film- en documentaire makers nationaal en internationaal en historische verenigingen.
Enkele voorbeelden zijn:
 1. tv- programma 'Andere Tijden heeft beeldmateriaal gebruikt van de collectie Het Dolhuys over Amstelland
 2. omroep Boston USA , zij maken documentaires met korte stukjes film uit de Dolhuys Collectie van het Trimbos instituut, bijvoorbeeld de serie Madness shocktherapie – John Nash
 3. Japanse publieke omroep heeft beeldmateriaal opgevraagd over : hoe gaat Nederland om met zijn ouderen.
 4. fotomateriaal geleverd voor canon van sociaal werk, sociale geschiedenis van Nederland.
- o Het Kenniscentrum van Het Dolhuys heeft in 2013 een bijdrage geleverd aan het symposium Vereniging van mediageschiedenis 'waanzin en media'.
- o Wandelgids in voorbereiding: 'Te gek om los te lopen', wandelingen in het Noord-Hollands Landschap In dit boek worden wandelingen langs voormalig psychiatrische inrichtingen in het Noord-Hollands Landschap gekoppeld aan fragmenten uit poëzie en literatuur
- o Het Dolhuys bereid een publicatie voor over de historie van Het Dolhuys (2013-2015)

- o Uit de serie: 'visie op de Dolhuys collectie van' (vanaf 2005)

Kunstenaars worden uitgenodigd door Het Dolhuys om een werk te maken. Zij kiezen daarbij voor een bepaald thema dat aansluit bij onze tentoonstellingen en putten vervolgens uit de collectie van het Dolhuys om hun plan te ontwikkelen.

Het Dolhuys kan dat thema uit de collectie verder ontsluiten en digitaliseren. De opzet is om het uiteindelijk gerealiseerde kunstwerk ook toe te voegen aan de Dolhuys Collectie.

De kunstenaars:

In 2007, Annemieke Vera, portretten van geesteszieken. Bij haar verblijf in Het Vijfde Seizoen, GGZ Altrecht heeft ze bij het werk dat zij daar maakte laten inspireren door portretten van geesteszieken van de Meyers collectie

In 2010, Anneleen Louwes, zij een werk gemaakt waarbij ze portretten van geesteszieken uit de Dolhuys collectie naast portretten uit haar eigen archief geplaatst heeft. Dit werk was te zien in de tentoonstelling was Louwes versus Meijers (2010). Er is tevens een publicatie uitgegeven van dit werk.

In 2014

Koos Breukel met tentoonstelling 'de Geest geportretteerd' is uitgenodigd om portretten te maken van behandelaars en patiënten, hij putte hierbij uit het netwerk van het Dolhuys en de Dolhuys partners.

In 2015 bij 'de Onvolmaakte mens':

Laurene Aegenter, dementie als thema

Barbara Visser, richt zich met name op de filmcollectie van Het Dolhuys

- o Met haar collectie, tentoonstellingen en activiteiten is Het Dolhuys maandelijks zichtbaar in magazine HRLM, de stadsglossy voor Haarlem en omgeving. De glossy is bestemd voor een breed publiek en heeft een regionaal bereik.

Onze Collectie levert de volgende toegevoegde waarde op:

1. ONTMOETING, vertellen van het verhaal van de cliënt uit de geestelijke gezondheidszorg
2. PLATFORM, verhaal van de verandering in de zorg en de gevolgen hiervan, verbinden van de verschillende domeinen
3. DEBAT, verhaal van de samenleving, aan bod komen hier de actuele onderwerpen in de samenleving die binnen ons domein liggen, gebruik makend
4. ONDERWIJS, ONDERZOEK uitwisselen van specialistische kennis / kennisontwikkeling / wetenschappelijk onderzoek met universiteiten, specialisten, zorginstellingen, opleidingsinstituten, musea.
5. REFLECTIE VAN HET INDIVIDU, het zelfbeeld en het beeld op de medemens
6. KUNST EN CULTUUR als verbindende factor en communicatiemiddel naar de samenleving
7. CULTURELE DIVERSITEIT, visie en communicatie vanuit verschillende culturen, verschillende publieksgroepen (zoals b.v. jeugd, ouderen, gender etc.) op ons thema 'de geest' en meer specifiek 'de afwijkende mens'
8. CULTURELE VERBREDING, waarde toekennen aan nog niet gesignaleerde thema's bv. door middel van het tonen van prison art, outsider art
9. WERK NAAR VERMOGEN, de vacature bank van Het Dolhuys, vrijwilligers worden ingezet (vaak personen met psychiatrische problematiek) en indien nodig begeleid bij een re-integratie op basis van specifieke kwaliteiten en vermogens van de persoon in kwestie.
10. Geografische SPREIDING, varieert van wijk gebonden, gemeentelijk, provinciaal, nationaal tot internationaal.

- **Zorgpartners** (vanaf de oprichting in 2005)
Het Dolhuys heeft in Nederland een unieke positie als museum. Wij werken samen aan het verspreiden van onze missie met belangrijke partners uit de geestelijke gezondheidszorg in heel Nederland en in het algemeen met de zorgpraktijk. Na de herpositionering van ons museum binden en verbinden wij steeds meer domeinen aan ons kerndomein: de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ). Als 'Museum van de Geest' wordt de grondslag van het museum officieel verbreed met de sectoren Verstandelijke Gehandicaptenzorg (VG), forensische zorg, zorg met betrekking tot niet aangeboren hersenletsel, epilepsie, ouderenzorg met betrekking tot cognitie (dementie, alzheimer), maatschappelijke ondersteuning en verslavingszorg. Het Dolhuys bezit de kennis van- en heeft de historische collectie uit de geestelijke gezondheidszorg van Nederland. Hiermee hebben we bij uitstek een positie om bijzondere gesprekspartners te bereiken, te betrekken en onze missie te bevesten en het reeds bestaande netwerk te bestendigen en uit te bouwen.

Onze huidige zorgpartners zijn verspreid over heel Nederland.

Antes

Stichting Anton Constandse

Arkin

Emergis

Espria / GGZ Drenthe

Fonds Psychische Gezondheid

GGZ Centraal

GGZ Friesland

GGZ inGeest/VUmc

GGZ Noord-Holland-Noord

HVO-Querido

De Jutters

Lievegoed

LSG Rentray

Nederlandse vereniging van Psychiatrie, sectie transculturele psychiatrie

Parnassia Bavo Groep / Dijk en Duin

RIBW K/AM

Rivierduinen

SBWU Utrecht

RIBW Zaanstad

- **Ontwikkelpartners 'Wij zullen doorgaan' (2010)**
 - Zorggroep Reinalda
 - Universiteit voor Humanistiek, onderzoeksgroep 'goed ouder worden : welzijn, zingeving en menselijke waardigheid in de levensloop', Prof. Dr. Alexander Maas, prof. dr. Jan Baars, prof. Dr. Joep Dohmen, prof. Dr. Peter Derkx , prof. Dr. Hans M. Becker, prof. Dr. Roelof Hartulanus, dr. Anja Machielse, dr. Joop Belderok, drs. Anneke Sools
 - Afdeling Ouderen psychiatrie van GGZinGeest/VUmc (Amsterdam, dr. Max Stek, psychiater en directeur behandelszaken)
- **Ontwikkelpartners betrokken bij 'Ik m/v' (2012)**
 - UVA, Sociologie en antropologie, Saskia Wieringa, hoogleraar Gender and Women's Same-seks Relations Crossculturally, onderzoek naar heteronormativiteit in Zuidoost Azië.
 - VUmc, hoofd Kennis en Zorgcentrum Genderdysforie en Hoogleraar Medische psychologie, Peggy Cohen-Kettenis doet onderzoek naar psychische aspecten van geslachtsdifferentiatiestoornissen en problemen met genderidentiteit.
 - Mark Mieras, wetenschapsjournalist schrijft over hersenonderzoek. In 2010 verscheen zijn boek 'liefde, wat hersenonderzoek onthult over de klik, de kus en al het andere.
 - Radboud Universiteit, afdeling Geschiedenis, Geertje Mak, assistent professor gendergeschiedenis. Onderzoek naar grensgevallen tussen man en vrouw. Boek: Doubting Seks. Inscriptions, bodies, and selves in Nineteenth-Century Hermaphrodite Case Histories.
 - UvA, afdeling sociologie en antropologie, Gert Hekma, docent homo- en lesbische studies. Onderzoek naar acceptatie homoseksualiteit in NL, naar de geschiedenis van mannelijke homoseksualiteit en de NL seksuele revolutie in de jaren 60 en 70.
- **Ontwikkelpartners betrokken bij 'Van God Los': (2013)**
 - Radboud Universiteit Nijmegen Frank Kortmann, emeritus hoogleraar transculturele psychiatrie
 - Stichting Mikado, kenniscentrum interculturele zorg
 - Stichting Pharos, kennis- en adviescentrum migranten, vluchtelingen en gezondheid.
- **Wetenschappelijk partners betrokken bij programma 'De maakbare mens' (2014-2016)**
 - De maakbare mens in de vroegmoderne periode is een meerjarig onderzoeksprogramma in samenwerking met de vakgroep geschiedenis van de Universiteit van Amsterdam en de Universiteit Utrecht. Verbanden worden gelegd tussen het Haarlemse leproos-, dol- en verbeterhuis en relevant erfgoed elders in Nederland, bijvoorbeeld het beeld De Razernij van het Rijksmuseum uit het toenmalig dolhuis in Amsterdam. De resultaten krijgen een plek binnen het programma.
 - Een meerjarig onderzoeksprogramma en de historische ontwikkelingen daarin worden onderzocht in samenwerking met de vakgroep metamedica van de Vrije Universiteit en Maastricht University met als titel 'De filosofisch/ethische aspecten van de maakbaarheidsgedachte in de geestelijke gezondheidszorg' . Extra aandacht krijgt de ontwikkeling van preventie, het idee dat je door tijdig ingrijpen allerlei vormen van afwijkend gedrag kan tegen gaan of beperken. De resultaten krijgen een plek binnen het programma.
- **Samenwerkende partijen betrokken bij ontwikkeling 'De maakbare mens' (2014-2016)**

het Teylers museum, Forum TBS, het Trimbos Instituut, Universiteit van Amsterdam, de Rijks Universiteit Groningen, de Universiteit Utrecht, OPEN (cahier over kunst en het publieke domein), Van Gogh Museum, Stichting Brandstof, Rathenau Instituut, Mr. Motley (kunsttijdschrift gericht op jong publiek van 15-35 jaar) en Vrije Universiteit en Maastricht University voor een meerjarig onderzoeksprogramma. OPEN, is het cahier over kunst en het publieke domein. OPEN zal een inhoudelijke bijdrage leveren aan het congres van 'De (on)volmaakte mens' vanuit cultureel perspectief. Ook deze resultaten worden meegenomen binnen het programma.
- **Publieksparticipatie (vanaf 2011)**

Het Dolhuys betreft bezoekers actief door middel van het inzetten van consumentenpanels bij het samenstellen van onze tentoonstellingen. Bij 'Wij zullen doorgaan (2011)', was er een klankbord groep van babyboomers en minder mobiele ouderen.

- **Andere samenwerkingsverbanden**

- **Erfgoed coalitie Haarlem** (2008 e.v.)

Onder voorzitterschap van Het Dolhuys is er een coalitie gevormd die zich bekommert om het bijzondere erfgoed van Haarlem en omstreken.

In samenwerking met: Frans Hals Museum, Teylers museum, Noord-Hollands Archief, De Hoofdwacht, Historisch Museum Haarlem, Archeologisch Museum, Spaarnestad Archief, Vereniging Haerlem, Grote of St. Bavokerk, Stadsbibliotheek en het Gilde Haarlemse Gidsen

- **Congres 'Innovating Science Communication at Medical Museums'** (2014)

Onderzoek naar mogelijkheden tot samenwerking in de museale sector, hier specifiek voor medische musea in Europa. Het congres moet leiden tot het vormgeven van een samenwerkingsverband. Het Congres was van 16-20 juni 2014 in Leiden.

Dolhuys als internationaal platform zou hier in de praktijk gebracht kunnen worden onder de vleugels van het project 'De (on)volmaakte mens'. Hieraan nemen vertegenwoordigers deel van medische musea in Europa. De samenwerking is nog in ontwikkeling.

Samenwerking:

LUCAS Leiden University, Universiteit van Amsterdam, University of Kopenhagen, Utrecht University, Stichting Waag society, Fondazione Marino Golinelli Italy, Museum Boerhaave, SWPS Warsaw, University of Groningen, Erasmus MC, Hubrecht Institute (KNAW), Medical Museion Kopenhagen-Denmark, Academy of Fine arts in Warsaw en Het Dolhuys.(9)

Initiatiefnemer: Manon Parry, Universiteit van Amsterdam, vakgroep Publieksgeschiedenis.

- **Congres 'De maakbare mens'** (2015)

Het Dolhuys zal in 2015 een congres over 'De maakbare mens' organiseren. Het Trimbos Instituut heeft toegezegd om dit congres samen met Het Dolhuys te organiseren, waarbij Het Dolhuys de trekker van het congres is.

- **Congres, 'kunst en psyche'** (2015)

In het voorjaar 2015 wordt een groot congres georganiseerd over de relatie tussen kunst en psyche – outsider art

Samenwerking: vooralsnog met Kwintessens en in een later stadium nader te betrekken partijen.

Spreiding, relevantie op individueel, wijk, gemeentelijk en landelijk niveau

Wij signaleren de volgende toegevoegde waarden bij betrekken en verbinden:

1. ONTMOETING, vertellen van het verhaal van de cliënt uit de geestelijke gezondheidszorg
2. PLATFORM, verhaal van de verandering in de zorg en de gevolgen hiervan, verbinden van de verschillende domeinen
3. DEBAT, verhaal van de samenleving, aan bod komen hier de actuele onderwerpen in de samenleving die binnen ons domein liggen
4. ONDERWIJS, ONDERZOEK uitwisselen van specialistische kennis / kennisontwikkeling / wetenschappelijk onderzoek met universiteiten, specialisten, zorginstellingen, opleidingsinstituten
5. REFLECTIE VAN HET INDIVIDU, het zelfbeeld en het beeld op de medemens
6. KUNST EN CULTUUR als verbindende factor en communicatiemiddel naar de samenleving
7. CULTURELE DIVERSITEIT, visie en communicatie vanuit verschillende culturen, verschillende publieksgroepen (zoals b.v. jeugd, ouderen, gender etc.) op ons thema 'de geest' en meer specifiek 'de afwijkende mens'

Onder het thema leefbaarheid en psychiatrie in de wijk worden de volgende programma's ontwikkeld voor de samenleving:

o RIBW/K/AM

Een aantal thema-avonden worden georganiseerd over leefbaarheid en psychiatrie in de wijk

In samenwerking met : Gemeente, woningcorporatie Pre-Wonen, zorginstellingen RIBW K/AM

o OCW, Berenschot overleg over propositie op gebied van leefbaarheid in de wijk

Propositie wordt ontwikkeld op gebied van leefbaarheid, samenwerking wordt aangegaan met Gemeente, woningcorporaties, zorginstellingen, koepelorganisaties zorg en het Dolhuys
Gezamenlijk onderzoeken we de verandering/gevolgen van de overdracht van de zorg naar de gemeenten.

SPREIDING partners: over de hele linie van wijk gebonden, naar gemeentelijk, provinciaal, naar nationaal en internationaal

Wij signaleren de volgende toegevoegde waarde bij leefbaarheid en psychiatrie in de wijk:

1. PLATFORM, verhaal van de veranderingen in de zorg en de gevolgen hiervan voor de buurt en voor de cliënt, verbinden van de verschillende domeinen, waarmee het verhaal van de cliënt en van de samenleving aan bod komt.
2. Hiermee wordt het DEBAT gestimuleerd.
3. ONDERWIJS EN ONDERZOEK, kennisuitwisseling tussen de verschillende domeinen en onderzoek naar concrete samenwerkingsmogelijkheden
4. REFLECTIE VAN HET INDIVIDU, reflectie op het zelfbeeld en het beeld van de medemens
5. CULTURELE DIVERSITEIT visie en communicatie vanuit verschillende culturen, verschillende publieksgroepen binnen de samenleving (zoals b.v. jeugd, ouderen, gender etc.) op ons thema 'de geest' en meer specifiek 'de afwijkende mens'
6. Geografische SPREIDING, relevantie op individueel, wijk, gemeentelijk en landelijk niveau

SAMENVATTING

HET DOLHUYS IN DE SAMENLEVING ANNO JULI 2014

Het Dolhuys werkt aan het in beeld brengen van de mens in al haar facetten en het ter discussie stellen van stereotype beelden om zo een bijdrage te leveren aan erkenning, waardering en begrip voor mensen. In het bijzonder van mensen die in de Nederland afwijken van de geldende 'norm' in hun gedrag, denken en emoties, in zowel positieve als negatieve zin, zowel in heden als verleden.

Wij fungeren daarbij als cultureel platform waar verschillende sociale domeinen bijeenkomen met als verbindend thema 'de geest' en met een focus op 'de afwijkende' mens. We zijn zowel nationaal en internationaal betrokken bij de samenleving en het cultuurlandschap.

Negen jaar na oprichting verspreiden wij onze missie als Het Dolhuys, museum voor de geest en betrekken en verbinden via cultuur de verschillende domeinen in de samenleving.

SOCIALE IMPACT VAN HET DOLHUYS IN DE SAMENLEVING

Met onze activiteiten waarmee we werken aan het tegengaan van stigma, raken we gebieden in de samenleving, waarop we verschil uit maken, namelijk het beleid van geestelijke gezondheidszorg en penitentiare inrichtingen, bijdragen op het gebied van leefbaarheid, culturele diversiteit, werkgelegenheid en cultuur. Dit doen we met : ontmoeting, platform, debat, onderwijs / onderzoek, reflectie van het individu, cultuur, culturele diversiteit, culturele verbreding, Werk naar Vermogen, geografische spreiding.

GEMEENSCHAPPELIJKE WAARDEN

Samenwerking komt vaak voort uit gemeenschappelijke doelen maar ook gedeelde gemeenschappelijke waarden leveren een inspirerende en stimulerende manier om culturele en maatschappelijke banden te smeden met als insteek een hoger doel.

WIJ BEGELEIDEN MENSEN BIJ (HER)INTREDING IN DE WERKENDE SAMENLEVING MET WERK NAAR VERMOGEN

HET DOLHUYS ZORGT VOOR ONTMOETING, DEBAT EN BEREIK

Het Dolhuys organiseert persoonlijke *ontmoetingen*. Achter deze ontmoetingen zit het verhaal van de cliënt. In onze tentoonstellingen staat de geest centraal en wordt gefocust op de positieve waarde van 'afwijkend gedrag'. Ontmoetingen tussen 'de afwijkende mens' en 'de normale mens' zorgen voor reflectie, een nieuw zelfbeeld en een nieuw beeld op de medemens.

Het Dolhuys voert *debat* over de geest en de 'afwijkende' mens, in al haar facetten. Diepgaande discussies die gepaard gaan met persoonlijke ontmoetingen die in een open debat gevoerd worden, wij richten ons hiermee op een brugfunctie tussen cultuur, zorg en samenleving.

Bereik van Het Dolhuys, op lokaal, provinciaal, landelijk en internationaal niveau. Wij organiseren projecten, workshops, performances en kunstprojecten, bij zorginstellingen, scholen of aansluitend op georganiseerde evenementen nationaal en soms ook internationaal.

We verbinden daarmee verschillende domeinen : de geestelijke gezondheidszorg, verstandelijke gehandicaptenzorg, forensische zorg, zorg met betrekking tot niet aangeboren hersenletsel, epilepsie, ouderenzorg met betrekking tot cognitie (dementie, alzheimer), maatschappelijke ondersteuning en verslavingszorg.

We betrekken onderwijs, wetenschap, samenleving en de publieksgroepen in onze missie, door het aangaan van samenwerking, het opzetten van speciale rondleidingen en het samenstellen van consumentenpanels en klankbordgroepen bij onze activiteiten.

MET EDUCATIE, HEBBEN WE EEN SPECIFIEKE MANIER VAN COMMUNICEREN ONTWIKKELD OM ONZE MISSIE TE VERSPREIDEN, WIJ NOEMEN HET DE DOLHUYS METHODE

Het gaat bij De Dolhuys methode om maatwerk per rondleiding inspelend op publieksgroepen met breed uiteenlopende achtergronden. We werken met interactieve rondleidingen voor en met publiek. Het publiek wordt uitgedaagd om na te denken over de thema's en hun gedachten te delen met de groep.

De rondleidingen van Het Dolhuys onderscheiden zich door een groep specifiek opgeleide rondleiders die – elk vanuit hun eigen expertise en achtergrond, bv. als ervaringsdeskundige, - direct aansluiting zoeken met de publieksgroep.

Kunst speelt in de tentoonstellingen van Het Dolhuys een belangrijke rol. Actuele kunstwerken zijn richtinggevend voor de cultuur en de samenleving waarin wij leven. Kunst zet het publiek op prikkelende wijze aan tot reflectie op het onderwerp. Wij zetten kunst in als communicatiemiddel naar de samenleving. Wij werken samen met kunstenaars – outsiderkunst, prison art, partnerinstellingen uit de praktijk van de geestelijke gezondheidszorg, het creatief atelier, samenwerkingspartners uit de wetenschappelijke en culturele wereld. Dit zorgt voor een vruchtbare bodem voor reflectie en ontwikkeling van het project in het museum.

Succesverhalen van De Dolhuys methode:

De Dolhuys Methode heeft een voorbeeldfunctie in de museale wereld, de belangstelling is zowel nationaal als internationaal. Er is veel belangstelling voor de manier waarop wij moeilijke onderwerpen behandelen, 2 actuele vragen komen van : **Het Trimbos Instituut**. Zij hebben belangstelling om de online versie van De Bovenkamer gezamenlijk verder te ontwikkelen (2014 ev.)

Het Liliane Fonds (2014) Dit internationaal georiënteerde fonds wil leren van de aanpak van het Dolhuys over de manier waarop educatie en communicatie wordt ingezet.

DE DOLHUYS COLLECTIE:

In de tentoonstellingen leggen wij verbanden tussen actualiteit en verleden. Onze projecten zijn aanleiding om onze collectie nieuwe betekenis te geven. De Collectieonderdelen die verder worden ontsloten en onderzocht zijn:

1. Collectie Europa, huisvesting van het museum in oud pest en dolhuys uit de 14/15^e eeuw.
2. Unieke historische filmcollectie van het Trimbos Instituut
3. Fotocollectie Noord-Hollandse Ziekenhuizen
4. Kunst, outsider art en prison art
5. Collectie Dolhuys met persoonlijke verhalen (ego documenten)
6. Uit de serie: 'visie op de Dolhuys collectie van' (vanaf 2005)

Kunstenaars worden uitgenodigd door Het Dolhuys om een werk te maken. Zij kiezen daarbij voor een bepaald thema dat aansluit bij onze tentoonstellingen en putten vervolgens uit de collectie van het Dolhuys om hun plan te ontwikkelen. Het Dolhuys kan dat thema uit de collectie verder ontsluiten en digitaliseren. De opzet is om het uiteindelijke gerealiseerde kunstwerk ook toe te voegen aan de Dolhuys Collectie.

Onder het thema leefbaarheid en psychiatrie in de wijk worden programma's ontwikkeld voor de samenleving: In samenwerking met [RIBW/K/AM](#) worden een aantal thema-avonden georganiseerd over leefbaarheid en psychiatrie in de wijk

In samenwerking met [OCW](#), [Berenschot](#) wordt een propositie ontwikkeld op gebied van leefbaarheid.

Gezamenlijk onderzoeken we de verandering/gevolgen van de overdracht van de zorg naar de gemeenten.

WIJ BETREKKEN EN VERBINDEN.

Onze partners zijn verspreid over heel de wereld

Wij werken samen met Zorgpartners in Nederland.

Naast de zorgpartners en ervaringsdeskundigen ook met projectpartners, wetenschappelijke partners, samenwerkende partijen uit cultuur en samenleving, wetenschap, publiek, gemeentelijke erfgoed coalitie.

Wij organiseren congressen en zijn spreker op andermans congressen.

Wij faciliteren bijeenkomsten met gemeenschappelijke doelen of waarden.

Wij laten publiek algemeen geïnteresseerd publiek vaak met een sociaal maatschappelijke interesse kennismaken met kunst en cultuur.

